Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ◆ ШОЛАТТА, 4 СЕНТЯБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 106 (6672). ◆ Мах 3 кеп.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕШКА ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

Республика партийни организацешна дIайолаелнаъ отчеташи хоржамаши. ХIанлара отчетно - хоржамий собранеш дIахьош я парте XXVI съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.), майски (1982 ш.) Пленумий исторически решенеш кхоачашъяра тIехьа дерригача халкъо къовсам лоаттабеча хана.

Партгруппашка, цехови партийни организацешка чаккъхьинча отчетно - хоржамий кампане хьалхехар парте экономическийн социальнийн политика чахйоахача, паччахьалкхен планаш кхоачашъеча, хIанна хьаькхолла низаш, Iилма, культура дегIайовлаеча, къахьегамхой вахара хьал айдеча коммунисташа хьинаре дикъа лоацилга. ДукхагIча моттигашка из чакхъяьлар собранешка берригача коммунисташа дикъа доацаш, долаш долча кхоачамбоацарашта ира критика еш. Бакъда массанахьа а хилинзар кшта.

Сунженски районерча XX партсъезда цIерагIча колхоза цехови партсобране коммунисташа дуцанлар динна дисар, хьайбай боахам геттар во лелабарах бехке барий цIераш яланзар. ХIаьта дуцца дукха дар. Уьх шера 6 беттн 100 latta тIехьа 43 latа мара хьалкхеадьдац, цхьа центнер дулл тIакхетийтача планагIа дIадаха дезар 242 сом долча 686 сом дIадахйитад. Цу хьала принципиальни мах бинзар коммунисташа. Цхьайолча собранешка керттерча даькъе производственни гIулакхаш дийцар, бакъда кIезига уйла тIехьийтар организационно-партийнин идейно-кхетамен балха, партийни решенеш кхоачашъяра тIахьожаш мишта лоаттабаьь, хIара коммуниста къахьегамен общественни пахарех хьинареГIа дикъа лоацилга IалашI мишта даьд, тIадIаьчча гIулакхах боа кадрий бехкокхам аЙ мишта даьд дуцаш къамьлаш дукха дандар.

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш ца хилийта хьажа деза юхьхьанцарча партийни организацешка отчеташи хоржамашш деш. Баьча балха кIоарга а массе а оагIорахьа а анализ е, организаторскин политическин балха, боахам культурен дегIайоалаеча партийни кулгалдара боарама принципиальни мах бе беза.

Отчетно-хоржамий собранеш кийчъелта а чакхоаьхлга а пятилетка шоллагIча шера промышленносте, юрта боахане, капитальни гIишлошъеча, кхыча доакъошка паччахьалкхен планаш социалистически декхарашн кхоачашдара, пхе шера план хаьнал хьалха кхоачашъяра тIехьа лоаттабеча къовсама лоархIаме хан-кхъ а хиина дIаотта еза.

Даьл кхаба доагIа партийни собранеш вай мохк СССР 60 шу дизара, хIаьта республика Нохч-ГIалгIайчеи автономе 60 шу, из ший лоIимагIа Россема юкъехьа 200 шу дизара кийчуча хана дIахьолта. Цудухьа партийни организацешка шоай низаш тIа лахийта деза цу дезача декошка дахь ма доагIгIара наькъаддахара йоаьл социалистически ихь шерагIа ноаржиярг.

Собранеша кIо де деза общественни производстве эффективность ма могIа лаьхьара, Iилма-технически прогресса ларда тIа цунна интенсификаци ела сиздара, продукце дикал айара, экономикана планированни елгеи доал делгеи эргалоаьаш тоадара, хьалха латта опыт шерра дIаоаржаяра коммунисташ, берриг къахьегамхой оарцагIбиьлар. Къаьстта уйла тIехьийта еза хIара предприяте, стройка, колхоз, совхоза пайда эцаиза йоаьл горонаш гучаяхара а производствана юкъейоаьлара а.

Промышленни предприятей, транспорта, бувзама, гIишлошъеча партийни организацешка шоай уйла тIехьийта йоагIа дIахо а къахьегамен овсарле айяра, машиниьнъа, транспорта кхыча отраслей болх тоаора. Цигаьл дуцца деза лоархIамера дешаш ди керттерча производственни фондаш хьилур дукхагIа хулийтилга, къахьегама бийдала, финансовен ресурсех дикагIа а кхом беш а пайда лацилга, арахецеча продукцеГа дIадодар хаддамза кIезиг делга, капитальни вложеней эффективность ойелга.

Колхозий, совхозий, кхыча юртбоахана предприятей, агропромышленни комплексе ерригача организацей коммунисташа кIоарга аьалил е ела КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленуми решенеш. Кхачам программа кхоачашъелга мишта лел. Укхаза ца юкъмогIург даьла деза уьх шера я тIехьа лаьттан а хьайбай я продукци дукхагIа аькхира, юртбоацаьл продукце дерриг тайпаш дахарг пачча хьалхех планаш хьадда кхоачашъяра, из ший хаьнаьш чакхъяьхкар а ца йойтара а дешаш Республика Кхачам программа дIахо а кхоачашъяра лард ноаьлалга.

Отчетно хоржамий собранешка дуцца доагIа коллективе дагIаьл хьалах боаьл хIара коммунисташ бехкокхам кIезига, уьх юртбоахана производстве, транспорта, бувзама, гIишлошъеча керттерча участкашца дIанийсбелга.

Геттар ира оттадаьла даргдаш социалистически аьалкхе лоарарг, паччахьалкхен къахьегамен дисциплина Iера ца доаьлаш лелаяра, советски законность чIоагIдира тIехьара мъовсам чIоагIагIа лелабира дешаш.

Парте горьомаша, районнаша IалашIе деза отчетно - хоржамий собранешка хIара партийни организацешка боаьл юрта боаьш, принципиальнийн бунцIаьл, критикен самокритикен шерра йоаржа а еш.

Собранешка кIоарга бунца боагIа партийни организацей идейно-политически боаьл, коммунистий воспитаньеГа ленински дешар къахьегамкой лаьхьа сиздеттан боаьш, советски патриотизмен социалистически интернационализмен уйла Iалаш, буржуазни идеологиГа кешар боацаш, коммунистически мораль норманаш чIоагIа лелаьеш кьаьлкIабира дешаш.

Собранешка мишта лур доаьлла а Iа IилагIа, баьча балха кIоарга аьалил еш, критикен самокритикен еш ца ирзе коммунисташа кьаьлкIа лоа парг да пренашка, гуччаьлъ кьадуцаргда шоай дела дараш боаьл пайбира до доагIаш.

Партийни собранешка коммунисташа дуцца тел норта боаьл предсеаьлаш кьаьлкIаьлаш аьмечаьнца ю. Парта лаьаьл а царех да доагIар да а деза.

Отчетно хоржамий собранешка [illegible] дуцца организацешка [illegible]

Шоаьл ца отчетно-хоржамий собранешка [illegible] коммунисташ берриг [illegible] кIезига (50 шу, Нохч-ГIалгIайчеи автономе 60 шу, из ший лоIимагIа Ростова мехкаьла ДIаьл шу да ира дехе ма доагIгIара мехкаьлаьра парцагIбиьлаьр аьлара.

Коллектив низ болаш йоагIа

Укх тIехьъьарча массехк шера даьм тIехьюсаш хьайоагIарех яр Нохч - ГIалгIай моттигерча промышленносте министерствана чуйоагIача Грозненски «Металлист» яхача заводе коллектив. ДIахо иштта болх бе йийийоацилга кхетадир кулгалдошкара мугIарерча болхлошка кхаччалца баранца. Завод тIехьажаш хилара бахьанаш техкар. Гучадаьлар болхлошта юкъе социалистически яьлъ эсала вIашIтIехьъьаьнкха, къахьегамен производственни дисциплина лоха, болхлой каст-каста балхара дIабувлаш хувцалуш хилар. Цу дерригне анализ а яь предприяте кулгалдошца, общественни организацешца ерригача шоай торонаш оарцагIъьяьхой укх юбилейни шера коллектива болх цIенхаштта тоабара.

Цул совгIа болхлой къахьегамен бытовойн хьалаш тоадара дукха балхаш ду заводе укх тIехьъарча хана. Дика тоаьъй ерригача душевойш, IалашъяьЙ болхлошта чIоагIа эшаш йола шкафаш. Предприяте цехашка дIаоттаяьй холодильникаш. ХIанз укх сахьаьте парца лаьрхIа сиха хьалъеш латт болхлой столови. Хьалха муьх а дуаш уллар укхаза хьакхаьча металл. Из ца хилийтара хьалъеш латт металлосклад. Реконструкци еш латт галантерейни цеха Болхлой къахьегама хьалаш тоадара халача балхашта механизаци ю. Мовхьаьш тIадоттаран тIера IодахIаран укхаза дIаотта еш я кран-балка, дIаоттаяьй электрооборудованш. Механически участке дIаоттаеш латт тельфер. Бийдаьла складе моахьаьш тIадоттача балхашта механизаци яьй. Керда ший автопогрузчик я укхаьла болх беш. Ерригача цехаш, производственни участкаш квалификационни кадрашца чIоагIъьяьй.

Предприяте болхлошта юкъера социалистически яьлъ дикагIа вIашIтIехьъякхара, болхлой къахьегамен бытовойн хьалаш тоадара жоп а лучу хьинаре къахьегача заводчаннца боагIгIача боарамагIа дIабохийт коллектива болх укх юбилейни шера. Ер шу доаьдеча денз цар паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа арахийцай тхъо эзар гарга сома маьха тайп-тайпара продукци, маьхала яьлкхай бIаь эзар совгIа сом мах бола товарни продукци. ТIа-тIа шоай болх тоа а беш, шоаш пятилетка шоллагIча шера тIаийца декхараш тIехкхоачашдергIиларах бIубенна ба завода болхлой.

Социалистически декхараш тIехкхоачашдеш бола болхлой дукха ба заводе. Царех ба тIаразашта ремонт еш бола мастераш, коммунистически къахьегама ударникаш Мордвинцев Анатолий, Хурцаев IадIлан, Наурханов Овхад, Долгов Николай, кхы дукхха бараш а. Шоай балха тIа лиьнкха тайпа брак а ца нийсйолийташ, хIара сменагIа нормаш 120—125 процент кхоачашъю цар.

Б. КОСТОЕВ.

А. Шерипова цIерагIча грозненски мехкдаьлтта чакхдоахача завода коллективе массане а лоархIаш сий денз саг ва Татаев Хаважаб Хизрович. 1960 шера № 40/1 йолча установка тIа операторалла дIаболабир цо ший къахьегама шинъ, хIаьта укх тIехкъарча пхе шера № 40/2 йолча установка тIа слесарь а волаш болх беш ва из. Ший сменин нормаш, тIаийца социалистически декхараш даим 15—20 процент тIекхоачаш а деш, коллективе шерра ньржча яхьс хьалха латташ хьавоагIа из. Цун хьинареча къахьегама мах беш Хаважаба синай «За трудовую доблесть», «За трудовое отличие» яха медалаш, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота, дукха а цунна тайпна кхыйола Сийлен грамоташ, ахчан премеш. Цкъа ше баьккхача толамах кхоачаш баьь IеШ оамал яц хьалха латтача слесара, даим лех цо ший балха тIа кердадараш, дукха тел маьхера раиредложенеш.

СУРТА ТIА: Х. Татаев.

Р. АУШЕВА сурт.

Кийчо яь баьннаб

Хоиз ма дарра, 1970 шерашка Малгобекски районе боахамашка кхее болабелар хьалхагIа укхаза яIадла дIаоаш ца хиина керда юртбоякана культура — комсат Лаьрхха комсаш лелаеш ийс совхоз я районе. ХIама дукхагIа мел йоаьл комсаш хьунсьлм луш я. ХIаьта уж чакхъяхара районе эшаш ар промышленни предприяти. Из дика кхета а деш «Чечингушнефть» яхача объединене нулгалхоша соцам бар районе цу тайпара предприяти IойIилла.

Иштта, Керда Редант яхача юрта йисте хьалъеттар керда производственни предприяти — Алханчуртски чIьагIар доаькха пункт. ШоллагIа шу да из болх бе йоаьеннаь. ХIаьта дIадахача шера, гIишло еррига а хьалъяь ца ялар баьхьан долаш чIьагIар деча цехе болх беш цхьа ВПМ-20 яха агрегат мара ялар. Цун ший кхоач сахьата 20 тонн комсаш чакхъяха. Цхьабакъда, совхха районе комсий хьувкъам геттара лоха хиларах цу цхьаьн агрегатах а бизза пайда эца вIашIтIехьдалаьлар укхаза. Укх шера планагIа чIьагIар доаькхача пункта коллектив декхарийла я 11 эзар тонн комсаш чакхъяха. Цул совгIа, кхы а цхьа эзар тонн юрта бахача нахагара хьа а ийца чакхъякхха дага ба укхаза. Из декхар тешшамс кхоачашде хIанз торо я пункта коллектива.

Дукха ха яц из производство паччахьалкхен комиссе хьанйца. Укхаза пункт хьалъеш баьхкача гIишлошхоша цIенсн дикеи къахьегара тешал деш я «Чечингушнефть» яхача производственни объединене начальник нов. Конев председатель а волаш вIашагIъеллача комиссе объект хьалъаш оттаяь оценка — пхиъ.

ЧIьагIар доаькхача пункта ков.. Комсаш хIанз а хьакхахьа йоаьеннаьш. Хеталургда царга хьежаш, укхаза IохайIша багIа аьина. БагIаьц. ДIа мел хьежача, массанахьа гуш ба тайп-тайпара балхаш деш боахка нах. ЦхьабарашI поа асфальт буллаш, вожаш чIьагIар хьадеча йоккхийча сиосташта гонахьа цхьаьца слесарни балхаш деш ба.

Производства дог — комсаш чакхйоаха цех. Укхаза эггара хьалха кхоач хьалхухьа комсаш, сок йоаьхх. Цехера еррига а процессаш механизаци яь я. Цхьатарра йиъ машин IойIоссае вIашагIехьдергда цеха хьалхашка доаькача кIоагашка. ХIара кIоагга чура комсаш чакхйоаьлаш НПМ — 20 яха ший болх машинаш латт. Цу массанета а цхьатарра болх баьхьаш хилча торо хуртья цхьаьн сахьата 80 тонн комсаш чакхъяха.

— Дукха ха йоацаш механизмашца болх мишта бу хьажар духьа оаха чакхъьлар ши тонн комсаш, — йоах чIьагIар доаькхача пункта нулгалхочо Барлхоев Бембулата. — Цо хьалъенхар еррига а механизмаш кноп-наш тIа цIегг тоIабе мара ца бедаш ийча йолга.

ХIара кердача производстве дукха ийелу тайп-тайпара проблемаш. Эшаш хул из говзал йоаьш бола специалисташ. Из дика кхета а деш, цу гIулакха хьалхагIе уйла ль динаьр «Алханчуртский» совхоза культалхоша.

Иштта, совхозо еннята направленегIа деша баха Алпатовски училища филиал чакх а хьакха хIанз пункте болх беш ба Мартазанова Аьсет, Касиева Марем, Угурчиева Фатима, Ажигова Лейла, Гулиева Сона. Уж хургба чIьагIар хьадеш. Пункта лабораторена заведующи оттаяьй дийша специалист, пхе шера республика кхыча чIьагIар доаькхача заводашка болх а баь, цу гIулакха дина опыт IоаьI йола Икаева Лариса.

— Банъда, кадрашшара проблема еррига а къоастаяьй аьлча ийса хурдаь, — йоах инженер - механика Гайрбеков Хьасана. — Тоъаш баь пункте тха техника дика йовзаш бола наладчиноШ, слесараш. Цу гIулакха уж юкъчахьара хьаболабе безаш хул. Масала, таьаь тхо долча болх беш ба «Юговосточная монтажавтоматика» яхача трестера наладчикаш, слесараш, газоэлектросварщикаш. Цудухьа оаха лаьрхIаь из болх IомабечаI курсашка тхоаь юртара кагий нах деша бахийта.

Уж санна йола проблемаш кердача предприяте цхьаьн дийнахьа кхоачашъяь варгваь. ХIаьта а, хIанз шоашта хьалхашка латтача доархIамеча декхарех цаI дар завод юха а ца соцаеш. технически кхы тIа а кIинчъяр чIоагIа пандана хиларах заводе беррига болхлой тешабелга Иштта эттар из дош, масала, кийча продукци электропогрузчикийн сталкивателийн новкъосталца вагонаш тIайоттача, газовоздушни калорифер вIашагIйоллача хана. ХIанз цхьаьне а шено яц газовни кхуьрча моттел газовоздушни калориферашш оттаяьро докхий беркат луш хиларах. Сушилка балха ов сарле 10 процентага кхоачаш лаькхьяьй цу кердачо.

Специалисташ производствана реконструкци ираи механически из кхы тIа а кийчъяьран бечь балха юкъеоаьш йола пайдана форма а хиина дIатташ даим бох беш йола производственни совещани (ПДПС), хIаьта иштта пайдана да производственни проблемаш къоастаяр дуьхьа инженераца, техникаца, хьалха латтачи болхлоша собранеш яр а. Керлача боаьрам тIа боаьлаш айбаьй хIаране шиоий творчеси планагIа спецификаташ бу болх.

Дуцца болх бу коллективо кхьаьстамн дикаьл продукце дикаьл лаькхьяр. Janоде 1970 шера деца ийчеш я арахецеча продукце дикаьл комплексеш системе (ПО УКП). Цо лерхIар — производственни сугIаьлий масса я сфере предприятийн стандарташ дийчьелгIа цорах пайда йоаьеш. ХIанз кхьаьнхьаьл пеллой, сугIаьлгIа пасса, инженерно техническийн болх [illegible] дикаьл хьаьхьаьш йола оттара Хьаьхьа стандарташ. Уж сентябрь беттА паччахьалкхен комиссе кхьажарца БСУПП системе мишта кхьаьлхьаьш. Хьаьхьа а ала мехарадолаш [illegible] беш [illegible] техникаца болхлоша [illegible] ирзе [illegible] ийбаьй хIаране шиоий творчеси планагIа спецификаташ бу болх.

Дуцца болх бу коллективо кхьаьстамн дикаьл продукце дикаьл лаькхьяр. Janоде 1970 шера деца ийчеш я арахецеча продукце дикаьл комплексеш системе (ПО УКП). Цо лерхIар — производственни сугIаьлий масса я сфере предприятийн стандарташ дийчьелгIа цорах пайда йоаьеш. ХIанз кхьаьнхьаьл пеллой, сугIаьлгIа пасса, инженерно техническийн болх [illegible] дикаьл хьаьхьаьш йола оттара Хьаьхьа стандарташ. Уж сентябрь беттА паччахьалкхен комиссе кхьажарца БСУПП системе мишта кхьаьлхьаьш. Хьаьхьа а ала мехарадолаш [illegible] беш [illegible] техникаца болхлоша [illegible] ирзе [illegible] ийбаьй

ПРОДУКЦИ ДИКАГIА ХИЛИЙТАРА

Вай боккхача мехка массе миллионе йовзаш я тха продукци — кIоаргех тIехкIоаргех бурув тохича эша реагенташ. Хьаьта 124 тонн экспорте а яхьийтай оаха укх шера.

Тха коллектива вIашатIехь даьлар август беттен бIарчача бархI беттен производственни планаш толаме кхоачашъе.

Шу хьалоладелча денз планагIа 4963 эзар сома маьха продукци хьае езаш хинача метте, хьаьяьй из 4098 эзар сома маьха. Цу даькъе, дикала лаькхерча натегорех йола реагенташ арахийца еррига продунцех 80,2 процент.

Хьинар ца кхоаеш къахьегачарех ба аппаратчикаш Х. Г. Богатырева, Н. Павлова, «Знак Почета» яха орден лелаш Н. Г. Абрамин, республика мехкдаьлтта газовни промышленносте заслуженни болхло П. П. Яцун, слесараш С. А. Фединин, Н. Молоностов, лаборанташ З. А. Мишонолова, Л. Г. Султанова, Н. А. Галдиева, кхыбарашI.

Мехна хьалха латтача предприятей инициатива хьал а лаьца, «СССР 60 шу дизара — 60 хьинареча къахьегама кIиранI ийачи деиIагIа болх бу шийда коллективе. ХIара кIоранца ю цу хьа итогаш. Кетьалийнаьр лаьрхIай «Iа смена (начальник С. Ф. Бугенко).

Цеммина, производственни участкашца хьа йоаржаьй чурча ийолчамех ма могIа дуьхьаьIа пайда ийар, биза ирзе оффициальности дийцаьр даькъе дуьхьа. Рационализаторашца новаторашца, сийлаьлаьмашца цхьаьн къахьегарех барI бетта кхоаьлаьл 100 тонн сарта условий доаьгIар, аьар гоагIа тIехьалорн Кемерово комбинат — 60 аьар шо лоаьаьтт — сийлат гоагIа электроэнергии 6,5 аьар сома маьхе пайда.

[illegible] мехарадолаш [illegible] ирзе [illegible] ийбаьй

Цхьан районера лоацца хоамаш

гIара дулх хьаийдара шера план Иштта план 70 тонн йолаш таханарча дийнахьа ийцад 71 тонн дулх IIа болх толаме дIабихара бахьан деш путаташа юрта бахача нахаца дика бунзам лоаттабарн цахаддаш царца мистоно - политически болх лелабари да.

* * *

«Путь к коммунизму» яхача колхоза доаькхашта юкъе шерра ньржаш социалистически яьлъ. Пеллне вIашатIехьдаьлнад хIанзлехьа хIара беттача IаттагIара 2 эзар совгIа пилограмм шура ийолла. Хьаьта эггара дуьнагIа яьлъхай из доаькха Д. Анисов — 2770 килограмм.

Хьаьта колхоза доаькаш тахаьарча деина эггара дуьнагIа шура ийолла ийолла ийо а бьаьнна пеллаьташ хьаьбаьла. Масала, 13 августа доаькха Д. Анисов пеллаьтIа моттиг ир. Цу дийнахьа цо хIара IаттагIара 10 килограмм шура ийолла, хьаьта хьалха лелаьйоча Постоева Хьаьва. Цо Д. Анисовлла пеллаьтIа пилограмм дуьнагIа шура ийолла хIара IаттагIара.

ПеллаьтIа, цу чIоагIа цхьа кIира доаькхаьнца. Хьаьта IаттагIара 17,1 килограмм шура а Вешенский хьалхара моттиг дIалаьцар доаькха А. Асламиков, пеллаьтIа моттиг ийолла Д. Анисов (10,8 килограмм). [illegible]

А. ЛИМАРИН.

Кхачам программа кхоачашъяра юртара производственни коллективаш оарцагIъяхарал совгIа цу гIулакха юкъе гIоцца долча боахамашка а дакъа лацийта гIерг Сунженски района юрташкарча Советий депутаташ Дика вIашатIехьбаьнхаб из болх Мужичерча юрта Совето. Укхаза района Советашта юкъе эггара хьалхагIа кхоачашъяь баьлар бахача нахагара дулх хьайдара шера план Иштта план 70 тонн йолаш таханарча дийнахьа ийцад 71 тонн дулх IIа болх толаме дIабихара бахьан деш путаташа юрта бахача нахаца дика бунзам лоаттабарн цахаддаш царца мистоно - политически болх лелабари да.

* * *

«Путь к коммунизму» яхача колхоза доаькхашта юкъе шерра ньржаш социалистически яьлъ. Пеллне вIашатIехьдаьлнад хIанзлехьа хIара беттача IаттагIара 2 эзар совгIа пилограмм шура ийолла. Хьаьта эггара дуьнагIа яьлъхай из доаькха Д. Анисов — 2770 килограмм.

Хьаьта колхоза доаькаш тахаьарча деина эггара дуьнагIа шура ийолла ийолла ийо а бьаьнна пеллаьташ хьаьбаьла. Масала, 13 августа доаькха Д. Анисов пеллаьтIа моттиг ир. Цу дийнахьа цо хIара IаттагIара 10 килограмм шура ийолла, хьаьта хьалха лелаьйоча Постоева Хьаьва. Цо Д. Анисовлла пеллаьтIа пилограмм дуьнагIа шура ийолла хIара IаттагIара.

ПеллаьтIа, цу чIоагIа цхьа кIира доаькхаьнца. Хьаьта IаттагIара 17,1 килограмм шура а Вешенский хьалхара моттиг дIалаьцар доаькха А. Асламиков, пеллаьтIа моттиг ийолла Д. Анисов (10,8 килограмм). [illegible]

А. ЛИМАРИН.

НОВ. Г. Г. ОЛЕЙНИКОВНА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯIАРАХ ДОIА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Дукхача шерашка партийни советски, профсоюзни органашна бермате боаьл барахи ньлча даймахьа зекшоатъаье цтт шу дизарца дуьзаеннен Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота йойла Олейников Геннадий Гаврилович — профессиональни союзий Нохч-ГIалгIай областной совета председателе.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1982 ш., 1 сентябрь.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА ХОАМАШ

Берлин. Фридрихсхайн районерча ГДР столица цхьаьн пайдах хьалха Берлина военни комендант хиниьча инарал-майора А. Г. Котикова цIи тиллий. Мишшне кьаьнаьл даьлча цу районе бурмистера М. Пагела даьлла маьбир тIом чакхбаьннача хьалхарча шерашка Берлине демократически хуьнцамаш деш А. Г. Котиковна кIарагIаьнначуьн.

КАИР. МЕН яхача агентства хоам ма йарра, АРЕ чурча гIулакхаш министра Абу Iа[illegible] [illegible] [illegible] [

Кхоана–мехкдаьттан газовин промышленноста болхлой Ди

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА

Хіанз-хіанз яхаш хьежаш діаух минуташ, боннта низ тіалатташ етталу турбе, цун чура арайоаьл хин, тали, шарьхала чопаш беш йоли кіеж, юхчёра а дукха хьийна дола «іаьрма дошуо». Поліш а фонтан: Эггара хьалхара керда Къулбаседа-Брагунски мехкдаьтта довллача мёттиг Буровина коммунистта В. Д. Томазова кулгалдеча бригада тіагіерта хьийга къа толамс чакхдаьлар — кхы а цхьан майдан лаьккера меле мехкдаьтта довллича бакъхилар. Дагадохарга ваьлча. Владимир Дмитриевича бригада буруо теха шхьаькіа а сиважина «екъа» хиннаш — масзане а а мехкдаьтта лу. Профессиональни цієйна — мехкдаьттан газовин промышленноста балхахой Еррингоюзин денна дика совгіат кийчаьл хьалта латтача коллективо.

Мехкдаьттахой, газ чакхоахарий, мехкдаьттан газовин магистралей тешаме болх іалашдерий дика трашиг а хинна діаттад керда къахьегама коталонаш а поахаш шоаш цієйна накъахилга. Тіа-тіа шерагіа яржаш латт производства эффективности берригача балха диканн айпра тіехьара социалистически яхь. НГІАССР мехкдаьттан газовин промышленноста предприятей болхлой къахьегамах хаахулараш во даіг. Лекина ордеи леладеча «Грознефть» объединене мехкдаьттахой-юбилейни шера йола заданеш ханал хьалха иховачашъяра тіехьа социалистически яхь діайолаьрраш, бІубенна иховачашъеш ба планаш социалистически декхараш. Ханал хьалха иховачашъяьл керттера ч а технико - экономически хьокхамашта йола производственни заданеш. Ханкала, Къулбаседа-Брагунская, Арак-Далатарск яхача моттигашка мехкдаьтта лехад. Тіоанашкара мехкдаьтта дукхагіа хьадакхкара керда методаш толамс карарзаеш л. Царех йокхгіаьр—чоагіагіа ина тіа а бохийташ газ чуахийтар, шелочни заводнеи, продуктивни горизонташта іанарцен йіовхалцеи воздействи яр.

«СевКавНИПІнефть» институто дайча тохкамий лаьра тіа иховачашъяьл Гойт-Корт яхача моттиг XXIII тіоано мехкдаьтта дукхагіа хьадалара йола технологически техникин проекташ. Эксперимент уникальни я— цхьайтталагіча пятилетка хьалхарча шин шера план Нохч-Гіалгіайчен автономе 60 шуо из ший доіамагіа Россена юкъяьяха 200 шуо дуьзна денна иховачашъяра дукха шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегам Грозненски ремонтно-механически заводе коллективе хьалхалаттарех л № 2 йолча цехера яр.

Бархі бетта план 105,4 процент иховачаш а яь плакал совгіа цар маьхала яьлкин продукци 51 сом мах болаш я. Яхье даим хьалха а латташ «профессех динагіаьр» яха цін лелаеш ва коммунистически къахьегама ударник Даудов Іаьла. Цо кийчъяьл продукци цхьаькка а лаккха гіалат довзаш хул.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) цеха мастер Р. Мухутдинова А. Даудови.

И. ПЛИЕВА сурт.

Треста предприятеш сиха техническиг эргаіоахаш латт. Тохкамхашка иховачай керда сейсмостанцеш, сигналашта цифрашца регистраци ин электронно - вычислительни машиниш тіа материалашта обработка ин лаборатореш. Діадоладаьд сейсмически колебинеи делхаш йоаца керда источникаш юкъеіоаьлелга. Цар торо дуьгьаьл хьалха тіакхача йиш йоацаш хинна майдаш дукха ных биха моттигаш таьхьа. Тресте цієнхашта уйла тіаухийт геолого-тохкама йалхаш ніаштіехьдоахилга эргадоахаш тоадарг. Оурселе хьалхарчарна республике геофизикиша юкъедоладаьд мехкдаьттахошта дийнахьа а бус а гіулаих делга. Кіоарга буруо деттача сиваннашта хьалнаш геолого-технологически гіаьхьожам доаттабелга.

«СевКавНИПІнефть» яха институт мехкдаьтта довлдача моттигашта разработка яра проекташ уттаеш отрасле головной л. Цієйна хьалхарчи пхье дина толамаш даьхьад «Севкавнефтегазпередработка» яхача объединене коллективо. Планал совгіа цар даьккхад діаьш тоннаш бензин, сеха газ. Предприятей технологаш болх беш ба мехкдаьттаца йоагіачи гиазх маьхе компонентиш дукхагіа ліккхарг тіехьа Хіанзе а мехкдаьттахиннашка яьхай дукха углеводородаш бийдали. Торонаш діахо а лехаш я. Мехкдаьттахошца цхьана заводчанаш уйла еш-ба промыслашкара еррига газ хьалчуйтара схема эргаьккхаяр, газ цхьа кубометр зехьа йоага ца яра.

Халдаьна дукхагіа продукци арамец Грозненски ремонтно-механически Карабулакски химически реагентийн заводаш. Уккаьл итт эзар сома маьхьа планаш совгіа зарчасташ, инструмент, оборудовани, буровой маркхалаш кіічъяра комбиненташ кхаьчай потребителашка. Грозненски ремонтно-механически заводе дукха ха йоацаш болх бе йолаьлийтай ступенчати цементированни яра чуфташ арахеца цех. Карабулакски завода шоллагіа аргіа хьалъе йолаьлий.

Лоархіаме халхьбоахама ховхаьнс декхараш. Хіанзе а хьахийнад перспективни йолчу майдашка мехкдаьтта довллилга а цар структураш дика хилар а. Геофизикаша ухх шера буруо тоха кийчъяьл шиъ структура.

Республика мехкдаьттан газовин промышленноста объединенийн предприятей коллективаша доаха толамаш хьахиннад эзараш болча буруо деттариша, мехкдаьтта чакхдоахараша, вышкомонтажниаша, оператораша, токараша, автомашинаш дехкараша, геофизикаша, машинисташа шоаш ца кхобеш къахьетарах.

Республике дика доаха В. Д. Шевцова, Н. М. Шулькина, П. А. Коньковна буруо деттачи, Ю. М. Мовлаева вышкомонтажниий бригадаьл, сиважинашта лаьттан кіалел капитальнин ремонт еча А. М. Махмычева, Н. А. Кадыаева, Д. С. Солнышкина, Ю. Н. Погорова бригадаьл баьшха-диьа гіулакхаш.

Мехкдаьттахой декхараш ховхаьнс да. Малхбузехьа тухх кіалхара юрски отложенешна гетгар кіоарга йоаьлла углеводородин бийдал, ишта кіоарга малхбоале меле комплексе а из лахар — республике мехкдаьттен газ аккхара кертгера релерш. Дукха балхаш да промыслашта автоматизаци еш, бийдал аккхара улет бригадашца ергіола системаш юкъеіоаьлаеш, мехкдаьттаца цхьана хьаіоагіа еррига газ из чиохіоахача заводашца діахоачийташ де делаш. Къоастаьнна дукха дешаш да социалистически яхь віашгіехьдаьннад цум.

Пхи эзари цхьа біаьн метр буруо техад цар шера план пхи эзар метр йолча. Чокрака тіоанашка буруо теха а льнкха мехкдаьтта доахарашта діаенний бархі сиважина. Вуруо тохара сухал лаьхьдарца, ахом беш хіаманн діаахийтарца ходаьд 150 эзар сом совгіа паччахьалкхеи рузкъа.

Ухх тіехьарча цхьаьна ахи шера 5432 тонн мехкдаьтта декхараш иховачашеш я лаьттан кіалхарча йіовхалаьх пайда эцира йолчу Къулбаседа-Кавказски управлене йоккха йоаца коллективе. Термальни хиннаш дукхагіа а доах зіа а тел. Мехка эггара хьалха толамс чакхдаьккхад гіулакхдаьл даьнна дий-тіоаьнна юхьчуухийтилга.

Республика мехкдаьттан газовин промышленноста объединенийн предприятей коллективаша доаха толамаш хьахиннад эзараш болча буруо деттариша, мехкдаьтта чакхдоахараша, вышкомонтажниаша, оператораша, токараша, автомашинаш дехкараша, геофизикаша, машинисташа шоаш ца кхобеш къахьетарах.

Республике дика доаха В. Д. Шевцова, Н. М. Шулькина, П. А. Коньковна буруо деттачи, Ю. М. Мовлаева вышкомонтажниий бригадаьл, сиважинашта лаьттан кіалел капитальнин ремонт еча А. М. Махмычева, Н. А. Кадыаева, Д. С. Солнышкина, Ю. Н. Погорова бригадаьл баьшха-диьа гіулакхаш.

Мехкдаьттахой декхараш ховхаьнс да. Малхбузехьа тухх кіалхара юрски отложенешна гетгар кіоарга йоаьлла углеводородин бийдал, ишта кіоарга малхбоале меле комплексе а из лахар — республике мехкдаьттен газ аккхара кертгера релерш. Дукха балхаш да промыслашта автоматизаци еш, бийдал аккхара улет бригадашца ергіола системаш юкъеіоаьлаеш, мехкдаьттаца цхьана хьаіоагіа еррига газ из чиохіоахача заводашца діахоачийташ де делаш. Къоастаьнна дукха дешаш да социалистически яхь віашгіехьдаьннад цум.

Пхи эзари цхьа біаьн метр буруо техад цар шера план пхи эзар метр йолча. Чокрака тіоанашка буруо теха а льнкха мехкдаьтта доахарашта діаенний бархі сиважина. Вуруо тохара сухал лаьхьдарца, ахом беш хіаманн діаахийтарца ходаьд 150 эзар сом совгіа паччахьалкхеи рузкъа.

Ухх тіехьарча цхьаьна ахи шера 5432 тонн мехкдаьтта

ИШТТА БОЛХ БУ «ЗІАМИГЪЯРГА» КОЛЛЕКТИВО

Эггара хьалха діодоладаьчи хана Мартіалбике мехкдаьтта доккхаш хиннад дукха кіоарга ца далаче карагано-чокракски лаьттан тіоанашкара. 550—1200 метр кіоарга буруо тоха марз делаш хиннадаш цу хана. Хьадоала мехкдаьтта иховачаларга хьенка кіоарриг а даьдаьчи тіоанашкара мехкдаьтта лохаш тіехь-тіехьгіа кіоарриг а яха еман хиннай сиважинаш. Хіанз тухх кіалхарча юра тіоанашка мехкдаьтта дий хьоанаш 5500—7000 метр кіоарга буруо тохаш ба Мартіалбикера лаьттан четаш техкараш.

Специалисташа лерхіачох, карагано - чокракски тіоанашкара хьа ца доаккхалуш юхедисад цига долчох ах гирга мехкдаьтта. Хіанз. Мартіалбике мехкдаьтта геттара кіезигденнича хана, боккха доархіам болаш да из хьадоаккхилга. Цу тіоанашка юхедисса мехкдаьтта мамогга дукхагіа хьадаккхара віашагіьелла и Мартіалбикерча УБР ше къаьстта йолл буруо тоха бригада. Йіагіа йолчи оборудованеца тох бригада буруо. Цудухьа Мартіалбикерча мехкдаьтта лехараша «зіамигъярг» аьнна цін тиллай цох.

Шоллагіа шу да керда віашагіьеллачи буруо деттача бригадо болх бу. Шийна хьалхашка оттадаь декхараш толамс кхоачашдеш хьаіоагіа «зіамигъярга» коллектив. Діадахача шера паччахьалкхеи план а тіаийца социалистически декхараш а тіехкхоачашлаьд цо.

Къаьстта дика болх бу къонача коллективо вай республикерча къахьегамхошта кхоаьлаеш юбилейни долча ухх шера. Буруо тохара шера план ханал биъ бутт хьалха — августе иховачашъе віашгіехьдаьннад цум.

Пхи эзари цхьа біаьн метр буруо техад цар шера план пхи эзар метр йолча. Чокрака тіоанашка буруо теха а льнкха мехкдаьтта доахарашта діаенний бархі сиважина. Вуруо тохара сухал лаьхьдарца, ахом беш хіаманн діаахийтарца ходаьд 150 эзар сом совгіа паччахьалкхеи рузкъа.

Ухх тіехьарча цхьаьна ахи шера 5432 тонн мехкдаьтта даьккхад цу сиважинашкара. Ухх діаьнна сиважинаш ихар бахьан долаш ихьоаьлгіча промысле хіара дийнахьеи бути тиъо тонн дукхагіа мехкдаьтта доаккх. Из тіоагіа лоархіаме за укхаьл мехкдаьтта даккхара боарим лох ца балийтара.

Социалистически яхье хьалха латташ, моллагіа шоашта тіадилла гіулаих тешнаме чакхдоаккхаш, гонахьарбаранта дика хьонхам гойташ хьабоагіа тха коллективе буруо деттараш Энгиноеи Мухтар, Шаповалов Николай, буруодеттарий тіоначаш Бережной Владимир, Кострич Александр, Есин Владимир, Батраш Хьусен, Элесханов Абукар, ихьбараш.

Буруо деттача балхий управленечра еррагача сменашта юкъе яьржача социалистически яхьа итогех ухх шера шоллагіа квартале иховагіа моттиг яьккхий Энгиноеи Мухтара кулгалдеча смена. Хіаьта бригада коллективана шоллагіа моттиг ачхан совгіати деннад.

Бригадерча буруодеттарий толамех доккха дакъа довлл рационализаторий а Бригада болх тоабара поиъостал деш шийтта рационализаторсин предложени еннай тха болхлоша. Царех дукхаяраш дика пайда а беш балха юкъейийхьий.

Ишта дика къахьогама толамаш дахарца дезду ухх шера бригадерча буруодеттараша мехкдаьттан газовин промышленноста болхлой цієй.

Ер шу чакхдилалехьа каригано - чокракски тіоначашка ихьа йиъ сиважина буруо теха йистелккха а мехкдаьттахошта діаяла а социалистически декхараш тіаийцад лаьттан четаш техкараш.

Уж керда социалистически декхараш толамс иховачашде а кердача къахьегама коталонашца СССР хьаьнь 60 шу, Нохч - Гіалгіайчен автономе 60 шу, иохчийн гіалгіайн шоай доіамагіа Россена юкъебаха 200 шу дуьзна цієйна белгалдаха а лаьрхіа я бригада коллективе.

А. БАСНЕВ.

ТОЛАМГА ВУГАЧА НАЬКЪА ТІА

Ихье хьалха латташ хилларца цін хеза я «Сунжанефть» НГДУ чуйоагіача капитальни ремонт еча цехера Кадзаев Ибрагим Арсентьевич керте латта ремонтинни бригада. Ухх шера бархі бетта 4 сиважина ремонт а яь болх бе йолаьлийтаи цо.

Сиважинашта ремонт сиха гіа яра, ма моттга материалаш ихопра, керда техника юкъейоаьлаяра, бригада болх віаштіехьбаккхара чотагіа сиважинашта ремонт ю ха дика лох а еш 15 эзар совгіча сома маьхьа пайда баьб ремонтинни.

Боккха лоархіам болаш гіулаих да бригада беррига болхлоштта — буруодеттарашта П. Крипошеенна, Ф. Бутенкона, буруодеттарий тіоначашта П. Голоха, А. Шугурова, А. Белоусовна, П. Рухлина, ихьчарна капитальни ремонт яра сиважина хьайийча денз из мехкдаьтта доахарашна эксплуатаци а діаьллаьца де мел эшаш дола балхаш тіехдина де хонш хилар. Сиважинашта ремонт ю техникен технологии тіехдина параезаяьй бригадо. Профессиональни гоналл лаьхьа хиларах ремонтага діайода ха даим кіезигъе карагідуо цунна.

— Ибрагим Арсентьевич, діадахача шера сиважинашта капитальни ремонт еча бригадашта юкъе лоаттадьча республикански социалистически яхье призовой моттиг а йоккхаш карарча шера а шоай яр санна йолча бригадашта юкъе массехаьзза хьалхле ма яьккхийий оаш. Мишта карагідаьннад шуо из толам баккха аьнна, шеіга ал даьча хаттара жоп а луш бригадира И. Кадзаева дийцар:

— Ремонт діайолаеча хана тіенхаштта терко ю ремонтиннаша подъемни сооруженей, талеан система оснастка хьалий, хьалхе а ю инструмента эшаш йола профилактика, эшаеча метте пайдина йоацар хуьца а хуьцаш. Къаьстта хьож спецтехникага, мел эшаеча материалашка, инструментага, механизмашца бригада іалашъярга, къахьегама овсалле ланхагіа хуьрийолча тайпара болх віаштіехьбаккхарга.

Сиважинана еш йола ремонт чинъяьлча бизза лостам бу бригада чемаша гонаьлъя, лаьтта діашаьрду, минутах тіецьо еррига оттхалаш, механизмаш, цунца цхьана вышкомонтажниккашта поиъостал ду еррига оборудовани болх діаболаберийийъеш, ладжимаш, ишта ихьийола арматурни оттхалаш діауттаеш.

Къоастаду электроэнергетик, хіца сиважина іалашъяра дешаш, цунна діатіадолха ноиъаш тоаду. Цу деррисе а йиш хулийт сиважина ремонт еча хана балха пайдане йоаца ха ма моттга кіезигъе. Хіаьта ремонт е діайолаьлча хана деррига а ду бригадана хьалхашка латта денхар хіранеса дика ихетадийтара, шоаш де деаар царна хоаш хилийтара. Сиважина конструкцега, цун геологически белгалонашна хьежжа оттаьлча планагіа — графикагіа ду деррига балхаш.

Бригада коллективо доаха толамаш ланха хилийтарга ло деш да хіаранс ноъахьегамо, производственни, технологически даьккъера дисциплина чіоагіа хиларо, сменжин операцеш, профессеш цар нараезлаяро, къахьегама хьалаш даим тоадаро. Хадданза ланхъю бригада болхлоша шоай квалификаци, идейно - политически сахьетим. Соахна бригада ши болхло А. Шугуроа А. Белоусови шоай профессиональни говзал лакъеш хилар г. Грозненра курсашкеи дешара комбинатеи, хіаьта бригада беррига болхлой дешаш ба экономически дешара шьоле.

Бригада болхлой профессиональни говзал лакхъяра, къахьегама эффективность айпра, производственни заданеш боккъонца иховачашъяра наьха хьинар айдеш да капитальни ремонт еча бригадашта юкъе шерра социалистически яхь яьрза хилар. Даьрхіа йолча комиссе хіара бетта ю яхьа итогаш, белгалдоах дикагібараш, хьалхабаьннараша тел спийлен грамоташ ахчан премеш, яьккхача моттигага хьежжа из діакхоач 50 сомага. Ше итогаш еча хана комиссе деррингена а ю терко, мел биндал, материалаш, балха ха ихьолий, къахьегамеи балхеи дисциплина маштай, ихьрамаьлен техника боккъонаш миштта лорагіо, болх беча моттигера лостам миштаб, ихьдуихдараш.

Дина ло ду бригада беча балха іалманен техникан карагідийна кердадар юкъедоладаро, шоаш а керда наьхьаш лехаро. Ишта ухх шера а масзеи кердадар лехад шин балха тіа II. Кадзаева кулгалдеча коллективо, из ихьчарна діа а довзийтад. Гуш пайда луш царех цхьаяраш еще а дика ло дакъ цар бригада болх аттача бинхара.

— Доккхий социалистически декхараш тіаийцад оаха ухх шера — йоах хьалха латтача бригада кулгалхочо. — Вай республика дешача цієйшта сийлемци ваьъздахара оаха даьрхіад 5 сиважина ремонт а яь болх бе йолаьлийта. Из декхар дизза иховачашдерсиъхарах бІубенна да тхо.

Д. ИВАНОВ.
«Сунжанефть» НГДУ инженер.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) буруодеттачи ніочча А. Шугуров, мастер И. Кадзаев, буруодеттар Л. Фоменко, буруодеттачи тіоначча А. Белоусов.

А. РОМАНОВА сурт.

«ИСЛАМ ЮХАДИЙНБАЛАР» Е ХАЛКЪ СОМАДАЛАР?

«ИСЛАМСКИ СОЦИАЛИЗМ»: ВІАШДУХЬЛЕНАШИ ТЕНДЕНЦЕШИ

Вилмаи социализм [illegible] бусалба мехкаш [illegible] аламашта еш йоаь [illegible] чіоагіаьлар шеко [illegible] ди Цунах [illegible] ду [illegible] социалистическо мехкаш дегіаьхьа [illegible] ишшта [illegible] дукха доаннаш [illegible] бусалба дуьнен тіа коммунистически [illegible] партиша [illegible] Социалистически [illegible] доаха [illegible] Хіаьта [illegible] теоретически [illegible] демократиша [illegible] - [illegible] Вилмаи [illegible] социализмаьца [illegible] Перспективна шоашка [illegible] а.

«Исламски социализм» [illegible] Ислам [illegible] Ислам социализм [illegible] Ислам социализмаьца.

(Нисделлаш Даьхьдар 2 сентябрь аралькеча «Сердало» тіа)

Цхьаьтталагіча [illegible] ишшта [illegible] ишшта [illegible] ишшта

КАГИРХОЙ ИНИЦИАТИВА ХЬАЛ А ЛОАЦАШ

Цхьайолчх хана нийсу кулгалхо массаниахьа кхачх, дерриг а ше де гІерташ мотт тигаш. Инициатива а йолаш кулгалхо хилар ер дац с ихьа а нийсагІа хурда инициатива йоацачох кулгалхо хила йиш яц аьлча. Цхьабакъда, нийса дан ший новкъосташ, специалисташ ятаччуга ца ло ла на дахо нар инициатива ца теІайой. Цу тайпара бола кулгалхой болаш дхьа ха ир «Чечнистройтрестан» Грозненски РСУ. Хіаз ухаза ну гІулаих хувцаденнад.

РСУ болх бечарех дуьхагІбараш кагирхой ба Тіехьарча хана управлене кулгалхоша боагІаш бола мах бу парца ховчун, кагирхоша діадоладаь дика дар массала а хьаллоаш. Кадрашна болх белга, кагирхошта кхетам лулга шоай керттера гІулаих лоархІ РСУ коммунисташа.

— Партийин болхлочо эсгара хьалха доихад дер да гонахьара нах деГІаахар, цар тайп - тайпара йола таланташ гучайовлар, — йоах управлене парторганизаце секретара А. Б. Джандаровас.

Секретарь йола къоьш кхалсаг ше я селхинара комсомолкахІаиз массане-я сийлеш партийни кулгалхо а из. Новкъосташа хьаллаьца, цар тешам бенни вахара, къахьегама а моттиг корадий цунна.

Хьаьца опыт йолаш, де хьехар долаш дукха нах ба РСУ болх беш. Из ва Л. М. Сидельцев — малярий бригадир. Поиуна а цун вахара, къахьегІча опыт тІема ветеран. Цечя Седкъа ордена кавалер. Кавкалера Прате кхаччалца чакхвахьнад из тІема наькъашка гІолла.

Ишшта балха йоьхха опыт йолаш а НГІАССР заслуженни гІишлонхо. III степена Къахьегама. Сийлен орден лелаш йола З. Хаджиева. кховтхьа итт шу даьнна вола хьехамча къахьегама а тІема а ветеран. В. Д. Яковленко, къыбараш.

Уж ба кхувш боагІарашта кхетам лураш, цар инициатива деГІаькхувлараш. Уьх коллективо хьалхечаьв комсомольски вожак хинна. Хіаиз КПСС членалла кандидат вола Бетелгирсев Булат. Из хьожаве а боагІаш хьожавАьв комсомольско-кагирхой бригада кулгалде. Цу коллективо ханал хьалха хьалаь а даьнкха, эксплуатаце діаденнад. Кавказски улицагІа 25 квартира йола ніа, Грозненски района лоархІаме йолча дуьхьача объекташта ремонт йьй.

Хьожаргда вай доацача, цхьабакъда сийдолча маляра Арсамирзоева Совдата ГІагІа къахьегара йолча Грозненски комбината коллективе башка - дика къахьегарца белгалбаьнна дукха вязальщицаш ба. Царех цаІ я Казбекова Пушту. Дика производственниш хиларал соагІа, эггара дикагІа йола кагирхой хьехамча лоархІаш а я ю. Итташ ба укхаза по ийчбаь къона говзанчаш. Царех цаІ я къона вязальщица Антаева Сина. Діадахача шера итт класс ма ньккхиг вязальщица болх. Іомабе укхаза балха ера ю. Хіаиз ший балхх дика кхеташ я Сина.

СУРТА ТІА: (ахьрдехьара вьттехьа) вязальщица С. Антаева кагирхой хьехамча П. Казбекова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Боахама кхоаие

Сунженски района Ордженикидзе ціерагІча колхозе 816 бежан, язаргеча діакхоачаш жи. 107 говр-и. Уж дерриг хьайбаш керттерча даькъе лоаман даьгІенашка доажа я ду, цига іалашдаьча доакъарца кхаба а кхоаб.

Хьайбай боахам кхы тІа я деГІаболабе дага ба колхоза кулгалхой.

— КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленумо тІаийца Кхачан программа кхоачанЬеча доккхагІа даькъа юкъедахьа торо хурГІолаш паха лаьрхІад кхы тІа ніеча фух дола ши біаь шинар, біаь кхал, пхи біаь жий эца. Цамал уж хьайбаш кхаббал доакъар іалашде торо йолаш я да тхо, — йоах колхоза партийни организаце секретара Дзейтов Макшарипа. Говраш делаелга деГІадоладаьра къаьстта терхьам тІабохийтаргба оаха діаьхо йодача хана. Тха боахама кхоане и аьнна лаьрхІа иетаргдолаш да из гІулаих. Хіаиз аьлча маьха дарсІа дуьх дакхха йиш хулийтаргІа по. Говраш доакъарца іалашьяра дукха йоакхо г сзаш а дац. Лоаман даьгІенашка ялаш шера итт-пхьайтта бутт боаких цар. Цудухьа говраш дуьх даккхарга діадодар дукха хилаг. Лоацца аьлча, говраш делаелга колхоза рулиьа алсамдаккха йиш хулийтаргйола керттера торо я.

ТІаккха миштад боахама тахапара гІулаккхаш? Мужеиен Галашиен ши шурий ферма я колхоза. Цигара доахан Даьттагіа. Берхіашта хіаиа моттигашка ахкапарча лагерашна деладелш да.

Хіара кхоабача іаттагара колхозе йоккхи шура кІеціга и хіаиа а. Из гІулаих ишта нийсеннад. Іхьа юкъе къаьдина, шура кІеціга ду дукхагІдолча кхашка йлата хьажкіаш діас лаьрхІад.

Баьхи говзал дика карадерзаьчча, шоаш хьадечох дог лаьаш болча нахьх тийша да моллагІча боахама толамаш, цун кхоане. Ишшта бола кхахьегамхой дукха ба цу колхозе. Масала, механизатор Олдоев Хьадиса Хьамид. Цунах къаьстта дувца доагІа.

— Хьаннаьа къахьегамхо, дика дезалхо, паха юкъе эдн саг ва из. Цудухьа доагІа сий ду цу, доарХІ наха, — йоах Макшарипа Хьадиса Хьамидах. — Цунна сиий Къахьегама Цечя Байракхи, шиъ «Знак Почета» яха орденаш. Цхьатарра диазза хийрхьа из халкъа районни шеко яц са. — тІаІох цо.

Дика доарХІабу шоай дечхьрех дуьхьа хьайбаш кхоаш я Хіаиаьна ихьа бутт діабахийтабаш цар паччахьалкхеІга дуьх доахара плаш кхоачаш ца еш.

Хьайбаш дийбача уж кхаьбаро а дукхагІа доакъараш ешарегда. Из доаш къоастадо йиш хулийтаргйола торошаш дех колхоза кулгалхоша хаддиза. Масала, Метал-дукъ дхача моттиг біаь сектар хурГІолаш кхо да. Боснаш сов йоаккхий йолаидаь техникаца болх бе кхераме а долаш хіама діа ца юаш дутар тІе хіаиаьна, цига тІаюьла бутт аьла а хьокхаш. Цхьабакъда тІадоагІача шера цига доаккъара горохаца цхьаьна кеп діабе лаьрхІад колхозе.

Сеообороташ юкъедоаделга яІаштіеЬдаккха лаьрхІад. Хіара шера хьайбаш кхаьбара доакъарца тешаме кхочам бе белам баьле из ишшта чакх ца даьккхача а дарсІад. Из къаьгга гучадаьлар укх шера.

Масала, юртбоахама культураш діаюьш 600 гектар хурГІолаш лаьтта да пу боахама доалаьхьа Ачалаев Кірабулаевн Геттара по хилар укх шера цига кходьача гурахьо дуьча йлата хьажкъам. Хіара гектара тІара 14 центнер мара — планзар план 21 центнер йолаш. Из баьхьи долаш паччахьалхьенга планах доагІа йлат дехначул тІехьагІа концентрированни доаньара лаьрхІа хайра хіама юсаргьиш колхозе.

Из ишшта нийсдаьлара керттера баьхьан — ну лаьтташка хаддаьча гурахьо діаюьш йлата культураш кесш хилар. ТІадоагІача шера цига дукхагІдолча кхашка йлата хьажкіаш діас лаьрхІад.

Баьхи говзал дика карадерзаьчча, шоаш хьадечох дог лаьаш болча нахьх тийша да моллагІча боахама толамаш, цун кхоане. Ишшта бола кхахьегамхой дукха ба цу колхозе. Масала, механизатор Олдоев Хьадиса Хьамид. Цунах къаьстта дувца доагІа.

— Хьаннаьа къахьегамхо, дика дезалхо, паха юкъе эдн саг ва из. Цудухьа доагІа сий ду цу, доарХІ наха, — йоах Макшарипа Хьадиса Хьамидах. — Цунна сиий Къахьегама Цечя Байракхи, шиъ «Знак Почета» яха орденаш. Цхьатарра диазза хийрхьа из халкъа районни Совета депутаталла, хіаьта юрта Совета депутаталла хаддаьца херж Хьамид юкъедоагІа колхоза правленин.

Дукха дикадар дийцар Макшарипа доаркъех Галашиен Героева Мочкий Аьсетах, Можичерча Олдоева Іадалла Хамсатах, механизаторах Балгиев Нахьаудинах, шоферах Гайтукиев Ахьмадах, къьгІарех. Масала, Героева Аьсета сийлаьр «За трудовое отличие», «За трудовую доблесть», Ленинскі юбилейни медалаш. Из я КПСС Сунженски райкома член, колхоза правлене член.

Къахьегама Цечя Байрамка, «Знак Почета» яха орденаш делаеш я коммунист Олдоева Хамсат я. Из юрта Совета депутат я. Хьалхашна латта деккхараш хаддаьца техникоачашдеш юкъахьег цар. Уж ба кагийча иьхо хьехамчаш а.

Хьайбаш іаьгара дахара ца кулла дикагІа — ийчо с ГІерташ боахк колхозхой хіаиг. ТІатеІІа доакъар іалашдеш ба уж. Техникаьх пайда эца йиш йоацача мангалашна йол хьокхаш кхо біаь соагІа car ва. Колхоза кулгалхошца яьчя договорах іалашьяьча аьлах ийсса ах ийшна а юташ вожа колхоза діаила сзаш ва хіара car.

— Хьайбаш цхьаьн шераш ах шераш кхаббал доакъар іалашде йиш йолаш да тхо ухх шера хийца. Хіаиа аьлча, ихьашна шера ца хиннача тайпара дика деГІаеначь буц из діайийнча а эрий тІаьйнача а, — йоах Дзейтова.

Хіаьта хіаиаьа боахаме еллай рапсах 230 тонн силос, цул соагІа тух а хІй а тохаш кІоагашка деллад 150 тонн маьхха ча, из кхы а нийчдерглдаьлар.

Фермана юхха 90 гектара тІа силоса діайийна хьажкіаш я. Цул соагІа, силос нийчъеогІя йлата 450 гектара тІа діайийнача хьажкий гІадамех а.

— Йлата лаьрхІа ненсерсин гибрида хьажкіаш діайийнай оаха, — йоах Дзейтова. — Хьажкіаш кхаьчначул тІехьагІа я гІадамаш моша хул цар, хіаьта дика хьуйнаьв а хьувкъ.

Аьла лаьрхІа 50 гектара тІа діайийна кеп я ба боахаме. Из хьокхаш Олдоев Хьадиса Хьамид воалл. Колхоза кулгалхой раьза болаш дика ба хьувкъам.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДОДЗОЛ ДЕХЬАРА

Рейгана администраце политикана духьаьлара дукхахьа наьха демонстраци хиннай Париже. Цига даьхьа доаначаша харцахьа лаьрхІаб герлаш Іодара. Вашингтонкийтта Штаташ ихьча паччахьалхенний гІулаьхьашта юкъе гІертара, реакционни диктаторски режимаш хьаллацара тІаберзаь бола Вашингтона ихераме никъ.

СУРТА ТІА: «Діаьаннха — герлаш Іодела, діаьаннха — халкъашта Іотиъам белгалбе — иштта яздаь да демонстрантий плаката тІа.

Кайстон — ТАСС сурт.

Идеологически къовсама фронташка

Антеннаш а йолаш дола ювъеттача мозий біенаш

Хіара деина Іуйрийца пхи сахьат даьлча лела ах бийса аллалца Мюнхенера польски меттала передачаш ю «Свободная Европа» (РСЕ) ихача радиостанце. Радиоантеннашца кийчбаьча цу ювъеттача мозий біена дерриг гІулакхаш гуччахьа проповаьдийни маІан долаш да. Поьлишнела къайле а хиннаьа діаьтта дукха ха я США Центральни разведывательни управлене радиофилиалн рупори йола РСЕ Вашингтонски администраце указаьнешка хьешка госдепартаменто финансированаш ю, хіаьта ЦРУ-е лостам а тел. тІехьоьам а лоаттабу станце диперсонни балхан Польшана чухьарча санна, ишшта цун доаДонел арахьарча а контрреволюционни къоташша РСЕ-е лоаттадеча бувзамаштеи.

Польшера ведла діаьвахача «Твурчость» ихача журнала редактор хиннача Здислав Найдерах укх шера апрель бетта РСЕ польски сектора кулгалхо вича деиз (ткъьаь пхиъ шера ЦРУ-ца айхха вувзаьеннна хиннав Найдер) «косметикана», вешта аьлча РСЕ информаци кхьметтел ихьа бахьан а бакъ хетийтара дукха къахьегеи ха йовеи елаш хилаш.

Массови информаце даьккъе яь дунен халкъашта юкъера соглашенеши конвенцеши телхв а еш. Хельсинке хиннача совешаме ТІехьарча акта положенеш гІожаГІча тайпара діаІІоа а ль. Іохьокха а яь. РСЕ-ен цунна гІехьа латтача низяшен гуччахьа моастагІал дола пропаганда йолаьий, суверенни польски паччахьалхен правительствана дуьхьала, кІийленаш ю. тийша балхаш леладу. Найдера хьажкайкалаьчох, РСЕ кийча я масштаб шераГІа йолаш «Польшера делинформацен политически инспиращен методех» пайда эца.

Хьожаргда вай Польша чурча гІулакхашта юкъегІертара РСЕ пропагандистски эсалаце хьаддача гІулакхашка.

Массови информаце даьккъе яь дунен халкъашта юкъера соглашенеши конвенцеши телхв а еш. Хельсинке хиннача совешаме ТІехьарча акта положенеш гІожаГІча тайпара діаІІоа а ль. Іохьокха а яь. РСЕ-ен цунна гІехьа латтача низяшен гуччахьа моастагІал дола пропаганда йолаьий, суверенни польски паччахьалхен правительствана дуьхьала, кІийленаш ю. тийша балхаш леладу. Найдера хьажкайкалаьчох, РСЕ кийча я масштаб шераГІа йолаш «Польшера делинформацен политически инспиращен методех» пайда эца.

Хьожаргда вай Польша чурча гІулакхашта юкъегІертара РСЕ пропагандистски эсалаце хьаддача гІулакхашка.

Сихьаь болх діаболабаьй «Свободни Европа» польски секцех польски эмиграце керттера политически центр яра. Цу гІулакха дуьхьа консультацеш яьй Найдера. Белгеала аьлча, Европе «влияне сферашн» сихьара хьакъе хьа переговораш еш латт тІом чакхбаьннначул тІехьагІарча польски политически эмиграце цхьаьн центра — парижски «Культура» — шефаца Ежи Гедройца. ФРГ-еоа, Швецера, Австрера, Бельгера, Голландера, Люксембургера эмигрантсиг гІьзаваьш КОС КОР яха группировка віашагІьеллаьрех цаІ хиннаьа хіаиг эмигрант волча Миоослав Хосне арадоаха «Контакт» яха газеткеи ший тхьама діаллаца дага я «РСЕ центр».

«Свободни Европаиа» чухьа віашагІьехна материалаш къайлагІа Малхбузе — Польша — Малхбузе яхача маршрутагІа діахьхьийтаргйола маьхьаш да кийчдеш Хіаиаьлца перевалочни база хиннаи Варшавера США посольство. РСЕ польски секце исследовательски отдело кийчъяь хардоаш инструкцеш почтови яьшкашкеи подставной адресашкеи гІолла діахьхьийт польски оппозиционераШкеи Польше аккредитованни болча малхбузехьарча корреспонденташкеи. Журналисташ тІахьех цу пропагандистски гІуртах моттигера хьайна информаци хетаргйолаш пайда даьраи шоашкарча масеи информаце органашка гІолла из діабоаржабаран.

Польше оппозиционерех РСЕ информаторийн корреспондентийн колегированни сеть хьае а хіаьта ишшта студенташтеи лаьхьа классашнарча дешархошеи юкъе къайлагІара «РСЕ клубаш» віашагІйочка и гІерташ гІулакхаш леладу.

Найдерен цун хьакмашцо план оттаьй шоаш гуллаь «кердадераш» «факташ» даькъ хетийтар дуьхьа РСЕ-е Польшана ю передачаш ишшта польски меттала передачаш ечя кхыча радиостанцешка гІолла діаьхайнаьра. Цу тайпара массаце а юкъа ихьа антенна а йолаш ювъеттача мозий біенаш де гІерт «Свободни Европа», «Немецки волнах», «Радио Франс-интернасионалах», Би-би-сих, «НАТО мехий кхыча радиоаьзех. «Голос Америки» віалла ца йийлача а.

«Віаши дага а бувлаш» уттаеш йола уж информационни программаш социализма моастагІий гийша балхаш Польшана чухьа віашагІдехна лаьрхІа я. Цу ихьаьн ханна могаду шоаш лерхІача тайпара діахьхьалкшка йихьача ладугІарашна іаьдалашта дуьхьале яра деш дола тІахьехамаш санна кхетаергйолча цапас Иоанн-Павел II-чох польски епископата викалашеи даьча къамаьлашцарча фрагменташ пайда эдлга. РСЕ-е парижски «Культуран» архивиз материалаш къайлагІа чечатташ арайоахача иллаьнешка юкъе кхахьийтар дуьхьа контрреволюционни подпольна діаьхийта дага ва Найдер. Уьйа тІаьхнна йоагІаш да. 1980 шера деиз РСЕ исследовательски отдело Польше ларцна аьлаьнна ювъеттача мозий біенаш ю. Цунна дуьхьа ладугІарашна ІаьдалашІа ІаьдалашІа ІаьдалашІа

КХАЧАН ПРОГРАММЕИ ШКОЛЕИ

КПСС ЦК майсиг (1982 ш.) Пленумо историческийн решениг тIоагIа рацIа тIа нах тIаьйцар МагIалбика районочу школой дешархошна, халкъа образованиг болхлоьа. СССР Кхачан программо хьалхенах мехка юртбохама производство комплексийн дешайоаьлаьрен дIахо айъ-ренг къаьстта шакъа ниггъ. Уггаре гаргаьрчу итт шерг парте экономически стратегеийн лоаьхIаменгIара лакъа да Кхачан программа. «Программо, цу тIа бетIалъаьчу мероприятиеш лерхIар, — аьлар нах къаьста Л. И. Брежневса майсиг Пленуме ше хоклад ет, — мехка бахьа пах тар ма лу лоаьгIча хаьнашка кхачан воодуштаршна IалашбелгIа да. Иа эгIаргIа хьалхарчу аргIаьнгIара экономически дехкар хинна ца IеII, лоаьхIаменгIара социально-политически дехкар а да».

Цудуггуо ужаьла ца бийоьча бергбаг тхо районо школой дешархошна, дешархой производственни бригадашца къаьстеначу объединенешца — юрта бохаме оьсареча къаьхьегама — юкъеоьчаьна керттерчу формашца юкъе а болаш, беш боьлх болх.

Лаьцеча классашкара 800 соагIа сиг ва комсашца баьхьаьрашца кхеча культурашца IчиII леш 65 элар сома балхаш даьд берашна. 680 тоннаш комсаш гулъаьй, 700 тоннаш соагIа ялат аьрдад, 735 гектара тIарча комсашца IчиII даьд, дарбан сомн баьдаш гулъеш хIинкаб, къьдола балхаш даьд.

КПСС ЦК майсиг Пленумо кIоаьгIаьлча документашца тIа дIаьккха а бакъдаьд дешархой производственни бригадаш боккъеча лоаьхIаме хIиллар. Иа къаьстта дика къаьхьенах общеобразовательни школаш чакхъьхьарах — дешархой производственни бригадаш кIаьнаш — колхозашца совхозашца еннача рекомендацеийн. Шера болх баьв стаж ешо а, вузий подготовительни отделенешка дешна дIачийбеш хиларо.

Кхачан программа кхоачашъеча школьникашна дизза закъа лоаьшилга IалашдIар дукха оаха пан къаьхьегамах пайда яца лерхI дешара за чакхъьлъмачиII тIехьаьгIа нйца да IеII, школой мастерскешка а дешара опытни участкашка а. Шерра дIаьбалбе лерхI оаха IV—VI классашкарчеи къаьстта а VII—X классашкарчеи дешархошна, къаьстта уж IомабечIа юкъаьгIа волхозий совхозий, агропромышленни комплексе кхыча предприятей производственни заказаш кхоачашдIра болх, цу даьхьа юрбобахама машинашца заласной оагIалаш, инвентарь юрбобахама продукци чуехка тIаьа хьаьста а долаш. Цу тайпара болх тхаьнна ихьайолча школашца хIанзие а беш ба масала. № 9 йолча прозерча кIаьнкаша технологически транспорта упавдене къаьстта IомабечIа нехе [illegible] ия опытни производственни-ка кулгат а деш. хIаьта ви-гIаьна къаьхьега уж IомаечIа тIехьархочуо В. Е. Сирикинай кулгашца тIехьнахьа дувхадУ бIаьрхьаьш ду [illegible] йолча тIеII-интернатерчу къоаношца.

Рабочи комсаш кIаьнра спецIаьлгIаьш еш хилар термал а деш, ерригача школашца юрбобахама къаьхьегама уроьнаш юкъеболаьлаьй тIехьаьш совхозий специалисташ а болаш.

Цхьабанда, тха балха тIа хIаьнг а кхоачамбоаьдараш за, хайда оаьнна торонаш я. Дешархой производственни бригадаш къаьхьегама объединенешца балха эффективность къаьхьаьнаш йолча керттера положенеш кийчъьяй мецагIе а. Шерех да «фийгIара хьуаьхьанга кхаччалцаъ яца юрбобахама белгий ерригача пиел — ялат дIадер а чуьнар а тIехьа — машинтIехьаьмкар, ишаш техникеен бригадашца тIечIоагIаьр стационарни культурно-бытовой стоваш кийчъьяр. Цхьаьчитт шера терклалъаь йойна хIаьмаш даьд уж. Кхьметтел парех цаI а кхоачаш ца деш дитачи, лакхерча классашкарча дешархошна лаьхьи кхьметтелгеи салоIилгеи тIехьаьдаьхьараша мел хьийга къа доп, бригадаш йохар кхерам болаш да. ХIаьта оаха парех цхьаькха я хIама кхоачашдеш даьд. Масала, цхьанна а бригада ни стационарни база, яца техника, хIаьта дуьхьачар кхьметтел массаза а лелаяра тIаIоагIаьнъ участкаш а ян. Дукхача бригадаш юкъе лакхерча классашкарча дешархой производственни практика йолаьдуча хаьна дIаболабу болх пудухьа дешархошна дуьхьаьгIа мацъе новкъостла кулгашкара балхаш даьйт совхозий болхлоцца цхьана. Дешархошца лерттIа ятча кийбаш, хан-хинцхьа болча дIа а тIа а кхуьлаш. кхьметтел мала хий а даьхьаьш ший хаьнаьхьа. Цу хьалашка тIаьлла ювца а йоьгIий школьникий ахьалара къаьхьегама коллективашII. Сечца эш уж ваьхьата тIа мара йоьна бригадаш. ХIаьта совхозий кулгалхой тIехьаьле а ма телий квалифицированни болхой тоьхьа яхаш. ХIаьта иитта мара дешархой къаьхьегам тIаьнтIехьа на болаьхьем тергал ца боьйн. ин пройдечча тIехьа-тIаьйоагIаьчча хана а къоастаьлгIурхьаьш.

Районо школашка хIана а кIезиг пайда боьлл дешархой къаьхьега IомабарахI. ихетам балаьрах профориентаци ярах Профтехобразованиг дешара заведечет хIана а тIаьнтIехьаьнъхьа яьнчаьш. Къаьхьега IомабарахI ихетам балаьрах дIаьчо тIоагIаьнна арсъаьн материальни база, дика кийчъьяь мастерскеш, кабинеташ, дешара-опытни участкаш хилла еза ерригача школашка дешархой къаьхьега IомабарахI а ихетам балаьрах а Къоастаьле дела школой юкъара дешара - производственни комбинат тIаьнтIайоллара дош.

Уж дешаш къоастаьлара базови предприятей оагIонгахьара новкъостал эш Шеф-ство делаеча предприятеша — «Сельхозтехника» районна объединенеи Горькие тIеparIа комсий совхозаш №№ 14, 18 йолча школашца новкъостал даьрах дола дош тIоттаьлъдар. Цхьабакъда тахханалца паргахьара хулаш новкъостал пан къаьхьега IомабУ база хьаьрг.

Кхыча звеношца пхьана дешархой тIара производственни бригаде хила еза хьайбаш делаьдерий звено а. Уж хуттъя воахан детташ. коа тIара оалхалаьраш. кроликаш кхеем, доаькъаь нийчъеш.

КПСС ЦК майсиг Пленумма решенеш кхоачашъера лоаьхIаме хет тхона хьехархошца даьшта-ноанношца юкъе еш йола лекциоьнни пропаганда нийса тIаьнтIехьаьнкхаьл. Хьехархошца ювцаргъа КПСС ЦК Пленума материалаш решенеш дIаьдовийтаргда Кхачан программа оттаьрца дувзаьнна КПСС ЦК-аьн СССР Министрий Совет-ан даь сонамаш, дувцаргда хьалха латтача опытах, берца дIаьдоладаьча дикача тIуьлаьхех...

Дешархошца, даьшта ноанношца СССР Кхачан программа дIаьйовийтара, ин кхоачашъеча дешархошца даьхьа лоаьшилга IалашдIар беш бола ин массе оагIоратъьара дукха болх — ерригача дешара-кхетама процесса бIаьрча даьхьа да, цо тIо ло дела кхуьш доаьгIаьча ноахала къаьхьегамца коммунистически тIуьлаьх хилийтара.

Коммунистически парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча хьинарен берзатен даьхьа лапар — юртарча хIара хьехархочун, проса-шеие хIара болхлочун доькхи сий а патриотически дешар а.

М. МУРГУСТОВ,
Малгобекски торОНО школой инспектор.

МУЗЫКАЛЬНИ ДЕЗАЛ

Зарриг Маршакар (суртаIа) — СССР композиторий Союза член. Цун камерни произведенеш каст-каста ся концертни залашна, республиканийн радио тIоллаьгIа уж лекх симфонически оркестраша. П. И. Чайковскеа цIеraIа Московски консерватори чахъьяьккхар — Душанбийски искусствийн института фортепьянно класса йола преподаватель.

Ю. НАБАТОВИ
Р. НЕТЕЛЕВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

Елакъежаш духьалъера сона Аьсет. Димаев Iумарий фусам-пана я из, вахаре даьм цун тешаме, дика новкъост йолаш чакхъьяьннай из. ДIадахараш, леладьраш башхача масалашца кепдадувл цу эдийча фусаме. Цу цIаIа дола деррига хIама пандарча а композитора а вахарца дувзаьнна да. Шин менгена юкъе дIаоттаьн латт Iумарий бюст. лакхе хьалтеха доаьлл цун доккха сурт. Истола тIа латт Iумара ше дийна волаш хийла лакха пандар. Сурташ, тайп-тайпара документаш, уж дерригаш а композитора кхоллама ницкъ боьвийташ да. Ший маьрсий деш хола леладу уж Аьсета.

— Вай республикера. Дагестанера. Къулбаседа - ХIинкий республикера хийла нах баьхкаб со йолча Iумарий пандар боьхкаш дехаш. Іа бехха мах дуррбар оаха хьона яхаш. — дуьйцу Аьсета. — Рацца хиннаьн со из боьхка. тха дедала цхьаькха мах боьдаш беза ба из пандар.

Ший деррига цца къаман искусство кхеара цIаьчII къаьхьийгал Димаев Iумара. Вайнаьха халкъа багахбувцамах пайда а эцаш по йьха дукхха а музыкальни произведеш дукха еза тIаьнгар даьдаьрIархоша. Чулоаьмаг а шийна тергам тIаьлаш а яц цун хьалхара концертни репертуар. Цунна юкъейоагIар «Шерипа халхлоа йиш». «Амде халхара йиш». «Байтальий халхара йиш». «Лакха доамаш». «Ваший дезар ма хоза да» яха а, кхыйола а ашараш.

Димаев Iумарий кхолламе белгалдаьлар 1937 шу. Цу шера Москве хилар Ерриг-союзни халкъа пIандарчий конкурс. Цига вай мехкахочун говзала боагIаш бола мах а беш шоллаIа совгIат далар цуйна жюре. Цул тIеаьнгIаьнна Iочу - ГIалгIай халхарнII а ашарий а ансамбле болх баро кхы тIа а дикка боьлийтар цун кхоллам паха.

1940 шера къаман искусство дегIайоаьлаьчII хьинаре дакъа лацарах I Димаевна лу Iочу - ГIалгIай АССР заслуженни артист яха цIи.

Къамашта, халкъашта юкъера безам, доттагIалаьгIоагIдара тIаберзабаь бар цун деррига къаьхьегам. Цо дукха болх бера ше иллей дешаш ядеш а. Цун стихаш кепатеха араяьлар 1973 шера «Орга» яхача альманаха оагIом тIа. Царех яр «Кагирхой иллий». «СССР — 50 шу» Уж кепатохале цхьа шу хьалха. 1972 шера Молдавера цIаьхха гастролашкара цIаьчча цхийттача лазаро цIаьнтарах сецар адамашцарча безамах дизза хиина дог.

Цун къонгаша дагахьа чIоагIо йир йоаьй дас хьаьена никъ дIахобахьа. Грознера № 21 йола юкъера школа чакхъьякхачуо тIехьаьгIа Грозненски музыкальни училищен дириженско - хоровой отделене деша вахар воккхагIаьчча СаIид. Цига шера дийшача из теоретически отделене воалл. 1963 шера училище чакхъьяьккхачуо тIехьаьгIа цун произведенешца ладийгIаьчча искусства болхлоьца, ядархошца гучадоаьл из дицка талант йолаш хилар. Иудухьа музыкальни искусства кIоаргаленашца кхачийта дагахьа из вохийт Гнесиннгар цIерагIча Московски музыкальни институте. Музыковеда, композитора балха говзал кара а ерзаеш 1960 шера чакхйоаьх цо институт. Цул совгIа цо Іомабир роьаь а.

Дикка лакъа юкъедихьал цо вайнаьха музыкальни искусство дегIайоаьлаьре. Біаь совгIа ашараш, романсаш лаьхьий цо. Иштта, театра лаьрхIа язъьяьй инструментальни, симфонически произведенеш. Грознерча музыкальни училищен хьехархочун а Іочу-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне художественни кулгалхочун балхаш а даьд цо.

ХIана республика радиокомитете халкъа инструментий ансамбла музыкальни кулгалхо па Димаев СаIид.

Иштта дикача дешашца белгалваккха воагIа Димаев Іумара шоллаIа ноI Іаьла а. Школе деша паргIаш деша тайп-тайпарча ансамблаш доакъашхо а кулгалхо а йолаш хьаьспан из. Дукихача хана цун дагалаьттар дар ланхара говзал йола эстрадни коллектив вIашагIтохар. Из уйла кхочаш а хилар. Цо вIашагIтехар «Инкерин» яха вокальнеи - инструментальни ансамбль. ХIана ваина хоьш ма хиллара из паха еза а сий деш а я. Из коллектив кхы тIа а чIоагIъеш, толеш на Іаьла. Цун юкъе ба I. Даласев, Б. Мейсигов, Т. Дашиева, кхьбараш.

ДимаевгIар дезала юкъе дикка белгала ва пIамагIйола Іамарбек а. Грознера музыкальни училища фортепианон отделени чакх а яьккха 1977 шера Ростоверча музыкальни педагогически институте деша вахар из. Цо хергжар чоаьлхане а хала а йола фортепианон факультет яр. Карарча хана институт толамца чакх а яьккха пIаьена Грозне ва Іамарбек. Ший говзал ланхъеш дукха къаьхьег къонча музыканто. Института хьехархоша ланхамах баьб цо язъьлча «Экспромт». «Прелюдия» цIераш йолча фортепианон кагийча пьесаш.

Халкъа искусство дегIаьхьувларе дикка дакъа юкъехьош хьаьбаоагIа Димаев Іумарий къонгаш.

І. ЮСУПОВ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

4 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культурин салоIарен парк. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. «Парти — вайна нийса пинъ хьехар» яха радиоконцерт. 15.00. Болх беш я кинолектори. «Пионертурнал воля II. Морозов вешна 50 шу» яха беседа. 20.00. «Парте планаш — халкъа планаш» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 18.00. «Керттера турнал — къаьхьегама сат» яха литература обзор. 17.00. Болх беш я «Даим цхьана» яха радиолектори. «Советски халкъа бирт болча дезалеш» яха лекци. 10.00. Болх беш я «ВашагIнехтар» яха дискоклуб.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 12.00. Брака торжественни регистраци ар 13.00. Болх беш я «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 17.00. Кинолектори: «Атеисташ кьоьсам лоаттаьлен ба». 17.30. «Шера ба хьо са хьамсара мохк» яха радиоконцерт.

Химийн культура ЦIа. 15.00. «Светофор» яхача клуба заседани. 17.30. «Халкъа хьашташ кхолчашдара — парте йоаьхо» яха лекци. 18.00. «Хьамсарна мехка йолла сий йола путешествие» яха кино хьоьхар. 19.00. Эстрадни музыка сайре.

5 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культурин салоIарен парк. Мехкдаьттан а газови а промышленноста болхлой Деппа хетадаь дуьнхача паха салоIаш санъердар. 10.00 Болх беш я аттракционаш. «Вайга йорданца йола таьие кхайка» яха радиоконцерт. 11.00. Теннисах йола спортивни яхаш. 15.00. «Мехкдаьттахой къаьхьегама яхта» яха радиобеседа. 18.00. Халкъарий майда. Нохчо - ГIалгIай паччахьалкхен филармоне артистий концерт. 20.00 «Парте планаш — халкъа планаш» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.30. «Таманиг гургаI бен» — радиобеседа. 11.00. Кинотеатр. «Тхо хIана дешархой да» яха тематически кино хьоьхар «Маршиен Янкеи паччахьа цIен къайлеш» яха картина гойтар. 16.00. Радиолектори: «Къаьхьегама деношта — парте терко». «Деррига нисаш ванцагIдаьхьа» я лекци. 19.00. Болх беш я «ВIашагIнехтар» яха дискоклуб.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 11.00 «Тхо таьлина сигала уха пах да» яха радиоконцерт. 13.00. Болх беш да «Чебурашка» яха кинотеатр. 17.00. «Сага сийле къаьхьегамца я» яха 60 участка поселка цIей.

Химийн культура ЦIа. 10.00. «КIай ладьяь» яхача шахматин клуба заседани. 11.00. Болх беш да «Нийсархо» яха кинотеатр. «Моаршала да хьога, школа» яха кинопутешник.

Горькие цIерагIа клубон ЦБС № 20 йолча филиалон дIахьоргда «Тха къаьхьегам — тха сий» яхача темах дола мехкдаьттан газовин промышленноста болхлоша хетадаь цIей.

ЦКЪА ХИ ТIА НИЙСДЕННАР

Уггаре ахьин каст-каста доIаш деаьхаш лерхII дукха ихад. Цу тайпарча ихьан дийнахьа Шолка кисте довзаш воллаш хинна ялх шу дадьиша IийIг Магомедова Милана лайка а лайка, хи чу ахай IаьржIа доагIаьча хиъ минут ллалехьа катеха йодаьь IийIг ах километр гарта гаьна ваьсийай.

IийIг къайлайоаьлаш латтача хана цун праза берда йисте — нийсеелар. Суженеш РОПД старшина Асаев Руслан Ахмедович. Дукха уйла па ешг, тIадувхо баранъа а IоIца доаькхаш, лоаьхча берда тIара хи чу кхоссавелар миллице болхло. Хи чура йийIг ваьлла а ваьккха, ювийна могар пир по из па ялийхара. Кер чу даха кийна хий хьаьдаьлкийар. га доахьгIдолаш массаьн йиг. IийIг сакхетам чу сца ювийнеш чуйтъьяр цо. Милана лорашка йитта Руслан воаллаьна хана йийIга даьй хьаьдаьлар. ХIаьтта уж гIалбаьта хилар, иштта дезал долча сага цар дер тIара тIоагIа баркал ваьлилга дувца дезаш а могал.

Г. ТКАЧЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «СССР халкъа хьалхара ансамбль». Фильм-концерт».
9.10 — «АБВГДейка».
9.10 — «Шоана, даьй-новкъо!».
10.15 — «Кхерам боаьшш лелар».
10.45 — Художникеш доаьлаш дуьнарах, Халкъа художник С. Л. Меркуров.
11.15 — «Кемочче парламентарни СССР-ен». Документальни фильм.
11.55 — «Спортаренов». 36-гIа тираж.
11.45 — «Из тоаьна а могарда». Изобретателий конкурс.
12.40 — «Гьюнрин юкъера ваьнг».
13.10 — «Театри хьаьх». т. Тбилисера хьалхара Грузиенски вахархой спектаклий фестиваль.
14.30 — «Кердазарат».
14.15 — Фильм берашта. «Кийча хьаьл, хьа воаьлле».
16.00 — Кхоьнг — международни газовин промышленноста болхлой Грузиенски Лх. Даьхьа доаьг СССР газовин промышленноста Министра Н. А. Лиькова.
16.15 — «ДIаьоаьх дуьнчой оркестро». Телевизионни хьаьждаьоьнгIа хьаьлаьр.
16.35 — «Хьайбай дуьнен тIа».
17.35 — Паччахьалкхенан Пионерийн оркестр халкъа хора концерт.
18.20 — «Хьагара цхьа бIаьрнийн марш». Мультфильм.
18.30 — Политически обозревателя П. П. Бекетова беседа.
19.00 — «Сезона тIехьара Дне». Цирковой обозрени. ДIахьоьн вар РСФСР заслуженни артист Н. Кио.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Анаронинаьна хоьш». Фильм 4-гIа.
22.35 — Волейболах йола дуьнчу валькъашца юкъера турнир Малаьх.
22.55 — «Кердазарат».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранера гимнастика.
8.15 — «Уважаьлеш ладе лоьн хьо валле».
8.25 — «Олимпийски спорсий архитектура». Документальни фильм.
8.40 — «Дезаьдара сГуьлах балъьн долаш». Телевизионни художественни фильм. 1-ен, 2-ен серий.
10.00 — «Іуйранера почта». Музыкальни программа.
11.20 — Свердловски студи телевидени программа. «Машта къинлурьъа шорт». Телевизионни очерк. «Яшма». Киноэтюдаьх «Ашшаьн, ялаьгIа ладьяь инструментий ансамбля концерт. «Ихьа бьстен дIо». Киноочерк.
12.20 — Киноэкрограмма.
14.05 — «Искусства дуьнен тIа» (лоьчий метталъ).
14.40 — «ХIара денна мехкдаьттан. Телевидени Грозненски студи фильм.
14.55 — Кхоьнг — мехкдаьттан газовин промышленноста болхлой Дп.
15.25 — Концерт.
16.00 — Г. Вахтангова цIерагIа Паччахьалкхенан Академически театра «Лолушка» яха фильм-спектакль.
17.35 — Сийлаьча Октябра 63 шу ваьлчарна. «Вай биографи». Фильм 42-гIа, шу 1968-гIа.
18.30 — Йиле артистий выступленеш.
19.15 — «ВаьхьдIеш», Іалмаш-популярни программа.
20.00 — «Іийса даьхьала тийна шуо, берашII».
20.10 — Гачабелан йола СССР чемпионат. Малаьхьа. ЗИИ—СКА (Минск).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Чех хьалхара сахьаьт». Художественни фильм.

2 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Дуьнен халкъан ладьяь». Вьетнам. Передача 2-гIа.
9.20 — «Кийчъ ладьяь». Телевизионни документальни фильмо премьера.
9.30 — «Вуьлаьлаьш».
10.00 — «Советски Союзан гIуллакх хеш ва».
11.00 — «Уважаьлеш». Іалмаш-популярни программа.
11.45 — «Іуйранера почта». Музыкальни программа.
12.15 — Таллин международни газовин промышленноста болхлой Ерриг-союзни Лх да. Даьхьа доаьг СССР международни промышленноста Министра Н. А. Мальцева.
13.30 — «Юртара сахьаьт».
13.50 — «Музыкальни ваьнг».
14.00 — «Маьлла берашII». А. М. Горькие ханаьгIа оттаьйна М. Горькие цIерагIа Приморски краен драматически театра фильм-спектакль.
16.45 — Киноманийн клуб.
17.15 — Мультфильмий премьера.
18.00 — «Дуьнен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Шун къаьхьегах». Мехкдаьттан газовийн промышленноста болхлоьца аьлархIа музыкальни программа.
19.25 — «Хьоначар новкъостла юкъера футболан лелар Европа чемпионата къостера матч. СССР сборни — Польша сборни.
21.00 — «Ха».
21.35 — СССР халкъа артистка Ю. Гуляева Ерриг-союзни радиоо Центральни телевидени оркестл халкъа инструментий Академически оркестран концерт.
22.45 — Волейболах йола дуьнчу валькъашца турнир.
23.15 — «КерлаьрашII».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Іуйранера гимнастика».
8.20 — «Юьртера гIо». Іалмаш-популярни фильм.
8.35 — «Хьа хьалхара сахьаьт». Художественни фильм.
10.05 — «БIаргагуьмар, тоьна ваьлаьр».
11.05 — Фильм болча хьаьждаьгIа, «Аьмалъ, стрийн ваьнцесеш».
12.35 — «Поезд аьлаьнна». Пушкина лечаьду...
14.05 — «Нийсбаьрш, майрабаьрш, ладийбаьрш».
14.30 — Мультфильмаьш.
15.15 — Вай корреспондентаьш дуьн.
15.45 — «Кийчъ ялаьрчочун сценаьнна».
16.30 — Ленинградски академийн дешархойн горсда цIен. Бирий художественни вокальнийн концерт.
18.35 — «Цуна ваьлаьчу адъютанте». Дуьхьагийн телевизионни художественни фильм. 2-гIа серия.
19.15 — Сийлаьча Октябра 63 шу ваьлчарна. «Вай биографи». Фильм 43-гIа, шу 1968-гIа.
19.40 — КиноаьнгIаьна.
20.00 — Іийса даьхьала тийна шуо, берашII».
20.15 — «Форма пистера чуьнйо». Н. Б. Аьмалъеьна стихий галаьрчу.
[illegible] — «Мерсо Дуьнчуьрта». Фильма-концерта премьера.
21.10 — «Хьа».
21.35 — «Фика цIаьстаьнна». Художественни фильм премьера. «Оьрта за трифолиум».

РАДИО

6 СЕНТЯБРЬ

[illegible]

7 СЕНТЯБРЬ

[illegible]

8 СЕНТЯБРЬ

[illegible]

ТХА АДРЕС: [illegible] Грозный, Маьмаьсин, ур. 92. Телефонийн редактора — 2-46-57; редактора заместителя — 2-85-07; ответсекретаря — [illegible]; отделийн [illegible] — 2-34-01, промышленности транспорту — 2-21-01, юрта хозяйства — 2-31-06, культуры — 2-31-06; письмой — 2-34-07; корреспондентийн — [illegible].

НАШ АДРЕС: [illegible] г. Грозный, ул. Маьмаьсина, 92. Телефоны: редактора — 2-46-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — [illegible]; отдела [illegible] — 2-34-01, промышленности и транспорта — 2-21-01, сельского хозяйства — 2-31-06; культуры 2-31-06; писем — 2-34-07; корректорской — [illegible].

Гаьнг ардаьлг шинарсг, ерсг, шоьттсг деношка

СПОРТ

Горьковски областерча Істово яхача городе чакхъьлъиий юрташкарча спортсменашта юкъера самбох йола IV Ерригроссийски ахкаьнара яьлаш.

Цу яьлашка дакъа лоаьнча 138 спортсмена юкъе бар вай республикера борецаш а.

Ший лар мо, 57 килограмм дозал долча магирхошта юкъе толаш а волаш хьалхара моттиг яьккхар Бисултанов Іумара, хIаьта 62 килограмм долал долча борешашта юкъе кхоьллаIа хилар Мехтиев Хаппаша.

Иштта, цу городе хилар классически хьисале кIалтохаргах латара яьлаш а. Цига а ихьадола толамаш даьхар вай мехкахоша.

62 килограмм дозал долча Юсупхаджиев Висхана шоллаIен, Вистигов Іийсас кхоьллаIен моттигаш яьлар цу ихьашка.

А. ИЗМАЙЛОВ.

Боахамашта гIо деш ба

ДIадоладеннаг дешарг шу, даьхьа, академика М. Д. Миллионщикова цIерагIа Грознерча мехкдаьттан института аудиторешII лекцийнII балаьш яьсса и. Дукихача хана деш хьайоагIаьчча традицеш ихьоьлагIаьчеш, поллагIаьчеш, кхоьлагIаьчеш кулгий студентаьш къаьхьега оахаб республика тайп-тайпарча боахимий сомаш, даьцидаьрашII чуоца. Студентаьш - мехкдаьттахой балаьш деш хуьрба «Пригородный» совхоза, Асфиски консервни заводе, Наурски районна Калинина цIерагIа совхозе.

Н. МЯХКИЕВ.

Грознерча экранаш тIа

«АМНИСТИ»

Белорусски кинематографистаьш даьхьаьчча тайп-тайпара бесаш долча цу фильмин сценарий кагьаьрш ба Б. Лоуренс, Маргуси Ричардс Рош Хьаьта. Ричард Рош цу картина режиссер а ва.

Керда фильма довзийт кIаьнгIа яьна фильмаш [illegible] Ирландия, [illegible] а актераш Г. Бурков, Р. Быков, Е. Санаева, кхьбараш.

«ТРЮКАШ ЕР»

Американски кинематографистаьш даьхьаьчча тайп-тайпара бесаш долча цу фильмин сценарий кагьаьрш ба Б. Лоуренс, Маргуси Ричардс Рош Хьаьта. Ричард Рош цу картина режиссер а ва.

Керда фильма довзийт кIаьнгIа яьна фильмаш [illegible] Ирландия, [illegible] а хьала а доли трюкаш еччи Пуллих.

Полиций медда дела Нейморк ваьлаьчу кино доаькхачча мотторе, нийса даьсадер вина хуьл. Нейморкера дезаьдаьдер хила ийле, хIаьта хьо ранъа а [illegible] ца ницца [illegible] мотторе.

Фильме решен [illegible] оагIоратъьара [illegible] а [illegible] а [illegible] Петер О'Тул, Барбара Херши, Аллен Гарфилд, кхьбараш.

«ДУЛ САЮТАХ ПОВЕСТЬ ИЦ»

Ишта ийн [illegible] кинематографистаьш Эдуардо Паси, Хулио Александра, Хорхе Патино сценарех даьхьаьчча картинах.

Цу фильма сюжет И. Шекспирна «Ромео Джульетта» яхача трагедеен тарадаьстаьш я.

Фильма авторашца [illegible] дено замаIа хиина хIама XIX бIаьшера чаьхдоаьлаьш. Менгие хиина санна хьо [illegible] даьхьа, шийн [illegible] хьоьшо да фильме меа [illegible].

Аьсет. Сеньора отладаьчча цу фильмо решен [illegible] Фонни Бано, Хорхе Мартинес де Харо, Марисоль Прада, кхьбараш.

Н. КОВАЛЕНА.

Сийлаьча доьхьна Петербаьхьна — Ленинграде бала дуьйна из хи [illegible] хьо [illegible] яьлаьчу Хьаьмсара [illegible] а [illegible] а [illegible] [illegible] [illegible]